

Kokkuvõte pärimuse kogumisvõistlusest „Muusika minu elus“

Eesti Rahvaluule Arhiivi 2022. aastal korraldatud kogumisvõistlus „**Muusika minu elus**“ andis rikkaliku tulemuse – arhiivi jõudis ligikaudu 300 kaastööd, millele oli lisatud üle 500 foto. Võistlusel osales ametlikult 268 tööd, nende seas mõned koolide ja perede ühised saadetised mitme vastajaga. Väljaspool konkursi löid kaasa veel 17 rahvaluulearhiivi töötajat ja praktikanti. Täname kõiki osavõtjaid, samuti õpetajaid ja õppejõude, kes andsid küsitluskava (üli)õpilastele vastata.

Muusikast kirjutajate seas oli erinevate elualade esindajaid: koorilauljaid, (muusika)tudengeid, ajakirjanikke, õpetajaid, arste, mehaanikuid, pensionäre ja teisi, nii harrastus- kui professionaalseid muusikuid, muusikakuulajaid ja -igatsejaid. Nende sünniaastad ulatuvad 1922. kuni 2010. aastani.

Suurem osa kaastöödest olid vabas vormis tekstid või vastused küsitluskavale, kuid leidsid ka mõned helisalvestatud intervjuud. Lisaks saadeti rohkesti pilte, noote, laulikuid, laulusõnu, videoid, helisalvestusi ja üks grammofon. Nootide, salvestuste jms seas oli omatehtud-trükitud-esitatud, aga ka ametlikult välja antud muusikat.

Võistluse tulemused rõõmustasid ka sisuliselt, sest tabavalt kirja pandud kogemused ja mälestused, sealhulgas oma pere vanematelt liikmetelt kuuldu, kajastavad hulgaliselt selliseid muusikaga seostuvaid seiku ja tundmusi, mis jäävad tavaliselt isiklike mälestuste hulka ega oleks ilma spetsiaalse küsitluseta ilmsiks tulnud. Nüüd aga lisandus Eesti kultuurivaramusse mõtteid, mis rikastavad oluliselt teadmisi inimeste muusikakogemise ja -õppimise viisidest ning võimalustest, muusika vajamisest ja läbielamisest. Kokkuvõttes tekkis elav ettekujutus muusika rollist rohkem kui sajandi vältel Eesti igapäevaelus, nii inimsuhetes kui ka ajaloolistes sündmustes.

Žüriisse kuulusid helilooja Margo Kõlar ja muusikapsühholoog Marju Raju Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast, Klassikaraadio ajakirjanik Lisete Velt, pärimusmuusik Katariina Tirmaste, Eesti Pärimusmuusika Keskuse esindaja Inga Ronk ning Eesti Rahvaluule Arhiivi töötajad Taive Särg, Janika Oras, Helen Kõmmus, Natali Ponetajev ja Olga Ivaškevitsš. Tööde hindamisel arvestati nende pikkust ja sisu, lisamaterjalide hulka ja korrastatust, mis ühtlasi kajastasid koostamisele pühendatud aega. Võistluse teema „Muusika minu elus“ eeldas ka mõnevõrra isikupära ja elukogemust.

Kogumisvõistluse „Muusika minu elus“ žürii andis välja 3 peapreemiat ja 9 preemiat.

Auhinnad pälvisid inimesed, kelle põhjalikud, üksikasjalikud tööd kajastasid erinevaid vahetuid kokkupuuteid muusikaga ja näitasid, kuidas pillimäng, laul ja tants olid elus tihedalt, mitmel erineval moel läbi põimunud inimsuhete ja olukordadega ning ajaloo käiguga. Iga peapreemia pälvinud töö keskendus rohkem ühele muusika kolmest valdkonnast: laulmine, pillimäng ja tants.

Lisaks jagasid võistluse sponsorid ja žürii välja eripreemiaid töödele, mis küündisid esile mõne teema suurepärase käsitluse või erilise vaatenurga poolest. Nende seas paistis eriti silma koorilaulja **Pille Kippari** algatusel koostatud Tartu Ülikooli Naiskoori Tallinna vilistlaskoori mahukas kaastöö, mis kroonika ja eri kooriliikmete kirjutiste kaudu pakkus

sissevaate ühe koori tegevusse. Žürii otsustas peale selle veel ära märkida rea silmapaistvaid töid.

Heinz Valk – peapreemia ja Klassikaraadio eripreemia

Henno Sepp – peapreemia

Valter Parve – peapreemia

Tuntud kunstniku ja poliitiku **Heinz Valgu** võistlustöö moodustavad terviklik jutustus, isiklik algkooliajal kirjutatud laulik ja kaks helikassetti. Tihe kirjutis jäädvustab ühe ajastu – Eesti Vabariigi langemisest kuni taasiseseisvumiseni – muusikakogemusi isikliku vaatenurga kaudu, tutvustades eri keskkondi ja muusikastiile sel kombel, et ühe inimese lugu kõneleb kogu rahva lugu. Heinz Valgu muusikalistes mälestustes on esindatud nii küla kui linn, eri okupatsioonivõimude vaheldumine, vägivaldlastu vastupanu, armastus eri muusikastiilide vastu ning nende tutvustamine tabavate kirjelduste, vahetute tundeväljenduste ning hästi valitud laulunäidete kaudu. Jutustus on haarav, lugejat tabavad mõistmine, pisarad ja naer.

Henno Sepp, akordioni- ja lõõtsamängija ning endine sportlane, kuulub võistlusel arvukalt esindatud osavõtjate - harrastusmuusikute hulka, kelle töö kinnitab muusika tegemist ja kuulamist kui suurt inimlikku vajadust. Henno Sepa lugu on iseõppinud rahvapillimehe sajandi-pikkune lugu, mis näitab pillimänguoskuse, -stiili ja repertuaari välja kujunemist vastastikusel suhtes kaaslastega, ning kujutab tõetruult 20. sajandi ühiskonna arengutega kohanevat pillimeest-seltskonnamuusikut. Samuti näitab ta, kuidas igatsus muusika järele ilmneb sõdade, vangilaagrite ja repressioonide traagikas kui vaenutsevate poolte ühine inimlik omadus, mistõttu pillimees on alati oodatud ja saab kõikjal hakkama. Tööd illustreerivad pildid ja kirjeldused eri aegade muusikast, teistest põhjalikumalt on jäädvustatud Pärnu Akordionimuusika kokkutulekute ajalugu. Kõik lisad täidavad kokku kaks mahukat mappi.

Valter Parve, TÜ Pärnu kolledži õppejõu sisutihe kaastöö elupikkusest suhtest muusikaga on varustatud rikkaliku lisamaterjaliga, mille hulka kuuluvad autori varasemad kirjutised, tema koostatud ja kogutud laulikud, plaadid ning grammofon. Mainitud isiklik arhiiv on hoolega süstematiseeritud, andmetega varustatud ning põhitoosse on pikitud täpsed viited selle erinevatele lisadele. Värske kirjutise nüansirikas sisu puudutab kõige enam tantsuga seotud kordumatuid isiklike elamusi, mille kaudu tants ilmneb kui erilist liiki suhtlemine. Tantsus liituvad muusika, kehaline ja vaimne kogemus ning ajastuomane ümbrus. Varasemad kirjutised jäädvustavad faktirohkelt Valter Parve muusikahuvi teisi tahke, eelkõige vinüülplaatide kogumist ja kuulajatele keerutamist.

Preemiate ja eripreemiate saajad:

Maret Lehto – preemia, Eesti Folkloorinõukogu eripreemia

Krista Sildoja – preemia, Eesti Pärimusmuusika Keskuse peapreemia

Aino Liivik – preemia, Eesti Pärimusmuusika Keskuse eripreemia; Klassikaraadio eripreemia

Tuuli Reinsoo – preemia, Eesti Pärimusmuusika Keskuse eripreemia

Thea Kristal – preemia

Eva Murula – preemia

Elle Pintson – preemia

Toivo Tootsen – preemia

Sirje Võsa – preemia

Eripreemiate saajad:

Tartu Ülikooli Naiskoori Tallinna vilistlaskoor "Lubinokad" ja Pille Kippar – parima kollektiivi eripreemia

Heivi ja Merilin Kotta – põlvkondade loo eripreemia; Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia eripreemia

Ulvi Hallikmäe – põlvkondade loo eripreemia

Liane Trei – põlvkondade loo eripreemia

Räpina Ühisgümnaasiumi õpilased – noorimate osalejate eripreemia

Hugo Treffneri Gümnaasiumi 11.d klass – noorte folkloorikogujate eripreemia

Liisa Nurme – parima üliõpilase eripreemia

Anu Soon – muusikaga läbi elu eripreemia

Anne Nurgamaa – muusikaga läbi elu eripreemia

Maila Jürgenson – muusikaga läbi elu eripreemia

Abro Teemusk – muusikakuulaja loo eripreemia

Tiiu Belimova – muusikakuulaja loo eripreemia

Age-Li Liivak – muusikaigatseja loo eripreemia

Aivi Otsnik – vaimuliku muusiku loo eripreemia

Anne Rebane – fänni loo eripreemia

Urve Vares – õpetaja loo eripreemia

Arne Kivistik – muusikakoguja loo eripreemia

Gerth Jaanimäe – intervjuu andja eripreemia

Peeter Alliksoo – rahvaluulekoguja eripreemia

Iivi Ilja – perearhivaari eripreemia

Mare Mätas – kohaliku ajaloolise traditsiooni jäädvustamise eripreemia

Marta Vambola – kohaliku ajaloolise traditsiooni jäädvustamise eripreemia

Rosaali Karjam – kohaliku ajaloolise traditsiooni jäädvustamise eripreemia

Rein Vahisalu – loomingulise lähenemise eripreemia

Võistluse žürii märkis ära järgmiste autorite kaastööd:

Korporatsioon Indla ja Kadri Vider

Joosep Joost

Aili Kibuspuu

Marta Kohv

Meeli Kokk

Margus Konnula

Mirell Kurgi

Veera Kärner

Meeli Lehis

Maie Matvei

Tiina Matvere

Marion Mägi

Urve-Mai Männik

Steven Noorsoo

Leida Oeselg

Maarja Oras

Malle Ploovits

Liina Ponetajev

Ene Raudkats

Emily Riismandel

Tiina Saluvere

Urve Schkiparov

Johanna Süggis

Maria Zinatullina

Pille Triin Voolaid

Peeter Uin

Enrik Visla

Eha Võso

Täname abi ja toetuse eest:

Eesti Kultuurkapital

Eesti Pärimusmuusika Keskus ja Tarmo Noormaa

Arvo Pärsti Keskus

Viru folk

Tallinn Music Week

Liina Ponetajevi Kunstikorter

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Klassikaraadio

Eesti Folkloorinõukogu

Margit Kooser

Kaisa Kuslapuu

Pille Niin